

Havaap Taijuhia: Qiqumainarniq qanuritnit kiugiaqhugit hilap allanguqnia tahamani Kiilliniq Qikiqtaq, Nunavut.

Hunaunait ihumagiyaayutlu:

Qiqumainarniq (qiqumania maniqap) qanurililaqpiarnia qilamik allanguqnit hilap aktualaqhutiklu amihut ilagiyai inuuhinut inungnut nunalgit tahamani. Tamna ihumagiyaunia taphuma havanguyuq naunaiyaqni munarinilu tahamna ququmainaqnia talvani avataanilu Ikaluktutiak. Una havanguyuq piqartuq pingahunik taihimani ihumagiyaayut: (1) Qanurittunia tahamna qiqumaitnaqnia qanuritnit; (2) Munarini allanguqni qiqumaitnaqni nunavaluit; (3) Naunaiyaqni aktuanit qiqumainaqnit ulapihaqni uumatyutaayunut tamnalu (4) naunaiyaqni tapkuat ukiup ilaanut hugiaqni maniqap nunagiyaayut uumatyuvalluut.

Havanguyuq huliniit 2019-mi:

Katitlugit ainguyut ilukittumik ikuutagat putut ikuutaqtauyut aalatqini inaitni haniani Ikaluktutiak nuktilamut nunamik ikuutarutmun iluanilu ikuutaqnikut naunaiyagat amuyayut qiqumapkaqhugitlu naunaiyaqtauvalliqtukhat (naunaiykutariplugit: hiku imaqlu piqaqnit, qanurittuni nunait). Anginiqpamik ilutunit tikitai akungani 2 tamnalu 3 miitat. Ilagiplugitlu, atauhiq ilutuyuq ikuutagaq putu (15 m) ikuutagaayut iluani nunaliuyuq atuqhugu puplakturtuq ikuutarut. Taphuma inaa naunaiyaqtauyut ikayuqtigiplugit tapkuat hamlatkut Ikaluktutiak. Uunaqnit naunaiqtutit iluqaqtauyut putuhimayunut aalatqinik ilutuninut ataani maniqap qanganit munariyakhai qiqumainaqniq uunaqni allatqini nunat qanurittunini havakvini.

Tukliit atuqtakhat – Auyani 2021:

1. Katitqniagavut qiqumaitnaqni naunaiyagat atuqhugu ikuutarut hanalrutilik qitqani putulik huplulik. Malruk inai atutqiktagauniat naunaiyaqvit tatqiq tamaat piplogu akungani Qiqaijaluavia tamnalu Tattiarnaqtuq (maniraq qiqumanani uvaluniit aputiqaruiqniani). Tamaita naunaiyagat qiqumapkaqgauniat talvani Kanatamiuni Quttiktuq Ukiurtaqtuq Naunaiyaivik (CHARS) naunaiyaivikmi qauyihaktakhat qiqumainnaqnilu qanurittuni (naunaiykutat: carbon piqaqnit, aktilanga hiquqaqni, carbon, uumayuvaluinut piqaqnit, DNA-ngi).
2. Uukturaqniagavut maniqap uunaqnia atuqhugit tuhakhat titiqtauvit uunaqniatlu naunayutit iluqaqhimanit allatqini ilututiginin ataanit maniqap qanganit. Uukturaqniagavut tapkuat uunaqni hilap aputiplu uunaqnia, tamna nunap kinipania aputyaqtiginialu. Taimaitut uukturautit piyalgit naunaiyaqnit qanuqtut hilap allanguqnia aktuayakhait qiqumania maniqap.
3. Naunaiyaqniagavut munarilugulu nunap qanuritnia allanguqni atuqhugit takukhauttiaqpiartut piksalitit, tingmitmit piksaligat maniqamilu uukturautit.

Tapkuat maniqami havaqatigit atuqniagai Hantait tikittaqninut naunaiyaivit inilgit qningani Ikaluktutiak. Tamna havanguyuq pitaqviuttarniqhauniaq makpiraliugauninik naunaiyaivit alilayuit kavamatkutlu tuhaqhutit, tapkuat piyaulaqtat inungnut. Kinguagut malruk pingahutluniit ukiut tuhakhanut, havakniqtavut hatqititakhat makpirannuaqlu hatqitittangi unnirtuqnilu ilai allanguqnit atuqtauyut avatigiyaayumun qiqumainnaqni nunat qanuqlu aktuanit inungnut angutikhanutlu, piplogu tamaitnu pinahuaqnia pipkaqni qiqumaitnaqniq naunaiyainiq piyaulaqni

inungnut. Piplugu hivituyumun, tahapkuat tuhagakhat aturniaqniathivunikhami nunaliuyut parnaiyaini atulirtaqnitlu auktuqpalianinut qiqumainnarniq.

Timiuyut:

- Ukiuqtaqtumi Qauyimayauyut Kanatami
- Nunaliriyit Naunaiyaiyit Kanata (NRCAN)
- Thompson Rivers University-nga
- Pretoria University-nga

Ikayuqtiriini Ilauyut:

- Stéphanie Coulombe
- Ian Hogg
- David Didier
- Charles Jourdeain-Bonneau
- Eric Bottos
- Don Cowan
- Clément Coclet (Pretoria University-nga)
- Bryan Vanderbrink
- Aili Pedersen
- Jasmine Tiktalek
- Gabriel Ferland

Inigiyauyuq: Tamaita huiniit atuqtauniat iluani avatigiyanilu Ikaluktutiak, Nunavut
Piniqhimayut ubluit: Qiqaijaluarvia 1 - Tattiarnaqtuq 31